

POKORNÁ, A. ET AL. OŠETŘOVATELSTVÍ V GERIATRII HODNOTICÍ NÁSTROJE – RECENZIA

Jana Nemcová

Univerzita Komenského v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, Ústav ošetrovateľstva

POKORNÁ, A. et al. 2013. *Ošetrovateľství v geriatrii Hodnoticí nástroje*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství Grada Publishing a. s., 2013. 200 s. ISBN 978-80-247-4316-5.

Publikácia, *Ošetrovateľství v geriatrii Hodnoticí nástroje*, reflektuje požiadavku využívania objektivizujúcich nástrojov hodnotenia, pre zaistenie efektívnej starostlivosti o seniorov sestrami a ďalšími zdravotníckymi pracovníkmi. Spracovanie publikácie vychádza z najnovších dostupných zdrojov so zreteľom na prax založenú na dôkazoch, sociokultúrne kompetencie a profesionálnu autonómiu sestier. Autorky pri výbere nástrojov rešpektovali najčastejšie sa vyskytujúce problémy a geriatrické syndrómy u seniorov.

Formálna štruktúra publikácie je štandardná. Text je na 140 stranách, je doplnený o slovník pojmov, prílohy a register na ďalších 53 stranách, čo je spolu 193 strán. Literatúra je domácej a zahraničnej proveniencie a je uvádzaná za každou kapitolou zvlášť. Doplnená je o odkazy na online zdroje z danej problematiky. Text je členený do 6 kapitol, ktoré sú obsahovo zamerané na hodnotenie celkového zdravotného stavu, kognitívnych funkcií, nutričného stavu, mobility, pohybu a sebaopatery a hodnotenie bolesti u seniorov. Text je obsažný, konkrétny, logicky nadväzujúci, písaný odborným štýlom.

Prvá kapitola opisuje prístupy ku komplexnému hodnoteniu seniorov pomocou viacerých nástrojov. Súčasne v tejto kapitole je názorne ukázané vzájomné prepojenie medzi vybranými nástrojmi hodnotenia problémov u seniorov. Dôležité je, že pre hodnotenie seniora je poukázané na aspekty interdisciplinarity, multidimenzionality problémov a syndrómov.

Druhá kapitola predstavuje nástroje hodnotenia kognície, ktoré sú detailne opisované aj s návodom na vyhodnotenie, reliabilitu, senzitivitu a špecifickosť. Pozitívne je akcentovanie hodnotenia kognitívnych funkcií seniorov so zreteľom na úroveň sebaopatery, ako aj vplyv na opatrovateľov. Zdôrazňuje sa význam skorého hodnotenia pre zachytenie porúch kognície a následné poskytovanie adekvátnej liečby, rehabilitácie kognitívnych funkcií a komplexnej starostlivosti.

Tretia kapitola je venovaná hodnotiacim nástrojom nutričie a hydratácie u seniorov. Hodnotiace nástroje na skriningu nutričie u seniorov sú doplnené aj o vysvetlenie najčastejších problémov malnutričie, špecifik výživy u seniorov, zvlášť s Alzheimerovou demenciou. Problematika hydratácie seniorov je opisovaná s ohľadom na príčiny, odporúčané prístupy hodnotenia v praxi.

Hodnotenie mobility, pohybu a sebačinnosti je uvedené v štvrtej kapitole. Predstavené nástroje sú zamerané na hodnotenie schopnosti seniora postarať sa o seba, či mieru závislosti na starostlivosti. Porovnanie miery sebaopatery s ordinovaným pohybovým režimom a požiadavkami na starostlivosť o seniora, poskytuje priestor na kritickú analýzu hodnotenia mobility a sebaopatery v kontexte reálnej situácie praxe. Vzhľadom k názvu kapitoly absentuje hodnotenie rizika pádu.

Piata kapitola sa venuje hodnoteniu bolesti u seniorov. Východiskom je definícia a členenie bolesti vo všeobecnej rovine a špecifikami výskytu bolesti u seniorov. Prínosné je poukázanie na požiadavku hodnotenia bolesti s ohľadom na zvládanie manažmentu bolesti ako celku, vrátane farmakologickej intervencie, rešpektovanie kognície a funkčných deficitov u seniorov, ako aj compliance pacienta, či opatrovateľov. Charakteristiky a opisy jednoduchých a viacrozmerých hodnotiacich škál bolesti, vrátane nástrojov pre hodnotenie bolesti u psychicky a psychiatricky chorých, sú doplnené o odporúčania a limitácie ich využitia v praxi. Záverom tejto kapitoly sú uvedené odporúčania pre manažment bolesti sestrou aj s ohľadom na sledovanie efektívnosti, či výskytu nežiaducich účinkov analgetickej terapie.

Posledná, šiesta kapitola, predstavuje využívanie nástrojov hodnotenia seniorov v praxi na základe realizovanej výskumnej štúdie v juhomoravskom kraji, kde sú uvedené reálne skúsenosti sestier s využívaním hodnotiacich nástrojov pre bolesť a sebaopateru u seniorov. Súčasne prezentovaním výsledkov tejto štúdie, autorky potvrdili východisko a opodstatnenosť spracovania a publikovania problematiky hodnotiacich nástrojov u seniorov pre rozšírenie poznatkov o možnostiach ich využitia v praxi.

Publikácia predstavuje skriningové nástroje, špecificky citlivé u seniorov. Pozitívne treba vyzdvihnúť komentár, týkajúci sa využiteľnosti jednotlivých nástrojov v praxi, ako aj ich limitácií. Vhodným doplnením sú prílohy, kde sú názorne prezentované nástroje, čo poskytuje študujúcim aj konkrétnu predstavu o štruktúre jednotlivých hodnotiacich nástrojov.

KONTAKT

PhDr. Jana Nemcová, PhD.
Ústav ošetrovateľstva JLF UK
Malá Hora 5
036 01 Martin
Slovenská republika
e-mail: nemcova@jfm.uniba.sk

Prijaté: 5. 11. 2013
Akceptované: 12. 11. 2013